

Valtuutettu Aittakummun valtuustoaloite koskien automaattisesti ja asiakkaan puolesta toteutettavaa terveydenhuollon asiakasmaksujen maksukaton seuranta

Esitän, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella aletaan seurata automaattisesti ja asiakkaan puolesta terveydenhuollon asiakasmaksujen maksukaton täyttymistä.

Hyvinvointialueemme sekä Sosiaali- ja terveysministeriön sivuilla kerrotaan terveydenhuollon maksuihin sisältyvästä maksukatosta seuraavaa:

”Julkisen terveydenhuollon asiakasmaksuissa on kalenterivuositainen maksukatto. Vuonna 2026 maksukatto on 815 euroa. Alle 18-vuotiaiden käyttämistä palveluista perityt maksut lasketaan yhteen hänen huoltajansa maksujen kanssa. Kun maksukatto ylittyy, palvelut ovat maksuttomia kaikille niille henkilöille, joiden maksut ovat yhdessä kerryttäneet maksukatto.

Maksukaton täyttymisen seuranta on asiakasmaksuista annetun lain mukaan asiakkaan vastuulla. Maksukaton täyttymisestä tulee asiakkaan ilmoittaa hyvinvointialueelle sähköisellä lomakkeella, minkä jälkeen käsittelemme hakemuksen ja laskemme siihen mukaan Hyvinvointialueen palveluista ja HUS:n palveluista koituneet maksut. (Lisätietoa aiheesta <https://www.luvn.fi/fi/meilla-asiakkaana/maksukatto>)

Jos asiakas on kalenterivuoden aikana maksanut maksukattoon sisältyvistä palveluista maksuja enemmän kuin 815 euroa, hänellä on oikeus saada liikaa suoritettua maksut takaisin. Vaatimus liikaa suoritettujen maksujen palauttamisesta tulee tehdä hyvinvointialueelle maksukaton rajan ylittymistä seuraavan kalenterivuoden aikana.”

Hyvinvointialueemme laskutus terveydenhuollon maksuista ei siis lakkaa automaattisesti, vaikka maksukatto asiakkaalla täyttyykin, koska lakiin terveydenhuollon asiakasmaksuista (<https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1992/734>) asia on kirjattu seuraavasti: ”Asiakkaan on seurattava maksukattonsa ylittymistä itse”.

Lakikirjauksen perusteluissa taustana on, ettei esimerkiksi oman hyvinvointialueen nykyisissä laskutus- ja maksuseurantajärjestelmissä saa infoa muilla hyvinvointialueilla asiakkaalle tehdyistä laskutuksista. Kukaan muu kuin asiakas itse ei nykyjärjestelmässä voi tällöin tietää, milloin maksukatto tosiasiallisesti asiakkaan kohdalla täyttyy. On kuitenkin huomattava, että kun perustelu lain kirjaukselle on tällainen, ei laki noin kirjattunakaan voi estää aluettamme seuraamasta maksukaton täyttymistä asiakkaan kohdalla niistä maksuista, jotka alueemme laskutusjärjestelmien kautta kuitenkin kulkee.

Teknisesti muutos olisi todennäköisesti hyvin yksinkertainen: laskutusjärjestelmiin säädettäisiin tuo katto, joka katkaisisi laskutuksen. Jos asiakkaalla olisi laskuja myös muilta alueilta ennen tuon automaattisen laskutuksen katkeamista, tulisi hänen edelleen ilmoittaa näistä oma-aloitteisesti hyvinvointialueelleemme saadakseen maksukaton voimaan nämä menot lisättyinä.

Hyvin suurella osalla asiakkaistamme maksut kertyvät vain omalta alueeltamme ja tämä pieni ja yksinkertainen tekninen muutos palvelisi kaikkia heitä. Uudistus olisi siis teknisesti pieni, mutta vaikutuksiltaan merkittävä. Monet vähävaraiset ihmiset joutuvat toki seuraamaan maksukaton täyttymistä hyvin aktiivisesti, koska mihinkään ylimääräisiin maksuihin ei yksinkertaisesti ole varaa, mutta kaikki eivät tähän kuitenkaan elämäntilanteestaan johtuen välttämättä kykene.

Tämä aloite kumpuaakin erään minua kontaktoineen vanhuksen omasta kokemuksesta: hänen vaimonsa oli osin koti- ja laitoshoidossa. Maksut terveydenhoitotoimenpiteistä menivät vaimon tililtä, mutta aviomies ei päässyt seuraamaan maksukertymää reaaliaikaisesti. Hänellä ei ollut tähän oikeuksia, kun vaimolle oli nimetty toinen edunvalvoja. Kun edunvalvoja ei ollut puolestaan seurannut maksukertymää saati ilmoittanut maksukaton täyttymisestä, laskutti hyvinvointialueemme tässä tapauksessa yli 3000 euroa maksuja liikaa.

Nykyinen järjestely voi siis johtaa kohtuuttomiin tilanteisiin. Hyvinkin vähävarainen ihminen voi maksaa ylimääräisiä maksuja, jos ei esimerkiksi ole lainkaan tietoinen maksukaton olemassaolosta. Nykyinen järjestely olisi perusteltavissa, jos tarkoituksena olisi kerätä mahdollisimman paljon oikeudettomia maksuja ja saattaa ihmisiä maksuvaikeuksiin. Maksukaton tarkoitus on kuitenkin päinvastainen. Lisäksi nykyinen järjestely on myös hyvin byrokraattinen. Sen sijaan, että tietojärjestelmät valvoisivat hyvin suuren, todennäköisesti valtaosan, maksukaton täyttymistä automaattisesti, tarvitaan nyt ihmistyövoimaa käsittelemään esimerkiksi maksupalautushakemuksia.

Allekirjoittaneet

24.2.2026

Aittakumpu Birgit / aloitteen jättäjä

Kajava Henna

Nurminen Minna

Ahlroos Tiina
Paakkunainen Lotta
Ahjoniemi Satu
Rodriguez Elina
Akinyemi Aino
Värmälä Johanna
Hiila Eeva
Saari Leena
Ali Habiba
Ahonen Emmi
Vallin Riitta
Karimäki Johanna
Skaffari Laura
Hukari Hanna
Partanen Henna
Hyrkkö Saara
Laine Anna
Felipe Sini
Kokko Elina
Keisteri-Sipilä Elli
Tiitinen Helena
Laaksonen Merja
Immonen Ella
Salovaara Taru
Juvonen Arja